

→ Medzitým totiž funkčnosť jej vaječníkov opäť klesne a bude mať menej vajíčok.

Kolko z vašich pacientov sú tie „bežné“ páry?

Málo. Priemerný vek žien, ktoré k nám prichádzajú, je 36 rokov. Máme však 40- až 50-ročné, dokonca prídu ženy po päťdesiatke. A sú to právničky, političky, lekárky, manažérky – všetko vzdelané, uvedomé ženy, ktoré buď nemali skôr partnera, alebo sa chceli jednoducho venovať kariére. Pracujem aj v gynekologickej ambulancii, kde sa stretávam s mladými 25-ročnými ženami. Pri zmienke o tehotenstve sa tvária absolútne odmietavo. Táto téma pre ne neexistuje. Vraj dieťa možno raz, v 35 rokoch.

Zvyšuje sa teda neplodnosť, alebo si ju vyrábame sami?

Keby sa tie dnešné štyridsiatničky snažili otehotniť po dvadsiatke, tri štvrtiny z nich by už mali deti a nezaraďovali by sa do kategórie neplodných. Aj horšie spermie oveľa ľahšie oplodnia vajíčko 20-ročnej ženy než 40-ročnej. Je to paradox, hovorí sa o neplodnosti, no všetci s otehotnením vyčkávali a neriešia to. Byt, auto, zamestnanie sa dajú nadobudnúť aj s dieťaťom. Keď to všetko budú mať, môže byť neskoro. Lenže ony sa na to dívajú inak. Prečo by sa mali snažiť o dieťa teraz, keď môžu prísť na prahu štyridsiatky a centrá reprodukčnej medicíny ich problém vyriešia? Lenže oveľa väčšia je šanca otehotniť v mladšom veku prirodzene ako neskôr s asistovanou reprodukciou. Ľudia by si asi mali dať cieľ „mať dieťa“ medzi priority a neodkladať ho na „potom niekedy“.

Aká je teda úroveň reprodukčnej medicíny na Slovensku?

Veľmi vysoká. Máme špičkovú liečbu a možnosti týkajúce sa vývoja embryí a ich pestovania, ktoré napríklad v nemecky hovoriacich krajinách nemajú, lebo sú obmedzené zákonom. Na Slovensku sa prenáša jedno embryo. Mimochodom, všetci, ktorí chceli pri prvom tehotenstve dvojčatá, ich už

FOTO: SHUTTERSTOCK

Bude sa prirodzené počatie považovať už onedlho len za šťastnú náhodu?

pri druhom nechceli ☺. Máme predĺženú kultiváciu, výborné možnosti mrazenia embryí, darcovský program...

Môže u nás dostať darcovské spermie žena bez partnera?

Nie. Pred otehotnením musí byť známa matka a známy otec. Nedá sa zbaviť otcovstva, zákon chráni dieťa. Problém je náhradné materstvo. U nás sa vôbec nerobí to, že by embryo vynosila náhradná matka, v Česku áno. Nič tým však nie je vyriešené. Žena, ktorá porodila, sa musí dieťaťa vzdať v prospech otca a jeho žena, biologická matka, si ho môže len adoptovať. Na súde nemôže povedať, že si dala vynosiť dieťa. Je to právne nedoriešené.

Predbieha teda reprodukčná medicína zákon?

Rozhodne je to tak. Mnohé veci, ktoré robíme, zákon vôbec neupravuje. Napríklad embryo je čo? Niečí majetok? Život? Len zárodok? Môže dediť? Keď jeden zomrie, alebo sa manželia rozvedú, čo s embryom?

S tým všetkým prichádzame do styku a nikto to nevie vyriešiť. Mali sme tu už súdy, kde sa bývalí partneri súdili o embryá. Súd nerozhodol. Iný príklad: muž zomrel, zostala partnerka, embryo a ďalšia rodina. Môžete preniesť partnerke takéto embryo? Keď sa narodí dieťa, dedí. Tiež bol súdny proces: žena bola za, zvyšná rodina proti. Súd opäť nerozhodol, lebo na Slovensku neexistuje výrok najvyššieho súdu o tom, čo vôbec embryo je. V Austrálii embryo dokonca dedilo, no súd nepovedal, kto ho má vynosiť. Táto problematika prináša veľké paradoxy.

Aká je pravdepodobnosť, že sa embryo vôbec ujme?

U nás má žena bežnú pravdepodobnosť 48 percent, že otehotnie pri jednom transfere. U mladšej 20- až 25-ročnej ženy je tá pravdepodobnosť až 85 percent, u 40-ročnej asi 20 percent. Záleží na veku, na kvalite embrya. Ak je darcovské, je zvyčajne oveľa kvalitnejšie. Šanca je vysoká,

detí narodených z IVF liečby sú tisíce. Právne je to naozaj nedoriešené. Musíme všetko riešiť informovanými súhlasmi. Je to päť strán husto písaného textu a pri použití darcovských spermíí či vajíčok sú to ďalšie strany.

U nás je darcovstvo spermíí i vajíčok anonymné, však?

Áno, našťastie to nie je ako v Amerike, kde môže niekto prísť, zaklopať darcovi na dvere a povedať: „Ahoj, oci, som tvoja darcovská spermia, bol som splodený vtedy a vtedy.“ V Nemecku tiež nedávno schválili, že dieťa má právo poznať svojho biologického rodiča.

Nemôže sa stať, že sa stretnú dve deti od jedného darcu nevediac, že sú súrodenci?

Nie, skôr sa môže stať, že otec má niekde dieťa z mimomanželského vzťahu. Darcov je málo a z ich spermíí je možné splodiť len päť detí, potom sú vyradení z darcovského programu. Šanca, že človek stretne svojho nemanželského súrodca, je mnohonásobne vyššia.

Je teda naozaj pravda, že až tretina detí v manželstvách má iného otca?

Z mojich skúseností môžem povedať, že je to správne číslo. Nevie, prečo ženy hovoria takéto veci gynekológovi a nie farárovi ☺.

Čo by ste poradili mladým ľuďom, ktorí musia absolvovať onkologickú liečbu a chcú mať deti neskôr?

Určite dať si zamraziť spermie a vajíčka, prípadne považovať aj nad neskorším použitím darcovských spermíí alebo vajíčok. Je to na rozhodnutí každého páru.

Dá sa dnes pomôcť aj mužom, ktorí nemajú v ejakuláte žiadne spermie?

Áno, operáciou MESA/TESE. Po krátkom reze na miešku sa v tkanive semenníka či nadsemenníka hľadajú živé spermie. Šanca nájsť ich je asi 60 percent. Aj muži, ktorí trpia azoospermiou vôbec nemajú spermie v ejakuláte, tak môžu mať svoje biologicky vlastné